

Elektros ir dujų rinkų apžvalga

Kainos ir prognozės / 2023 m. vasaris

ELEKTRA

Vidutinės mėnesio „Nord Pool“ biržos elektros energijos kainos Lietuvos kainų zonoje

11 % ↑
nuo praėjusio mėn.

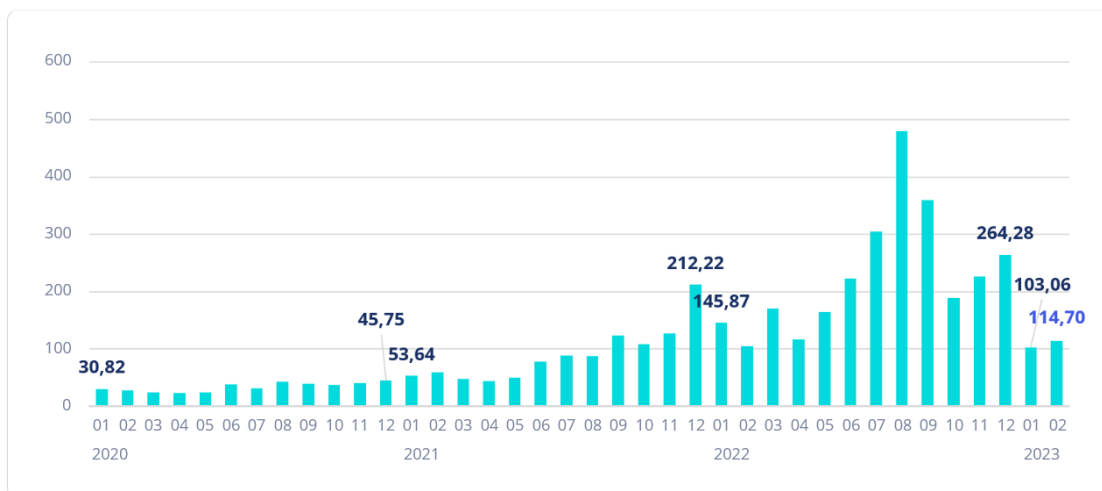
VASARIS

114,70 Eur / MWh

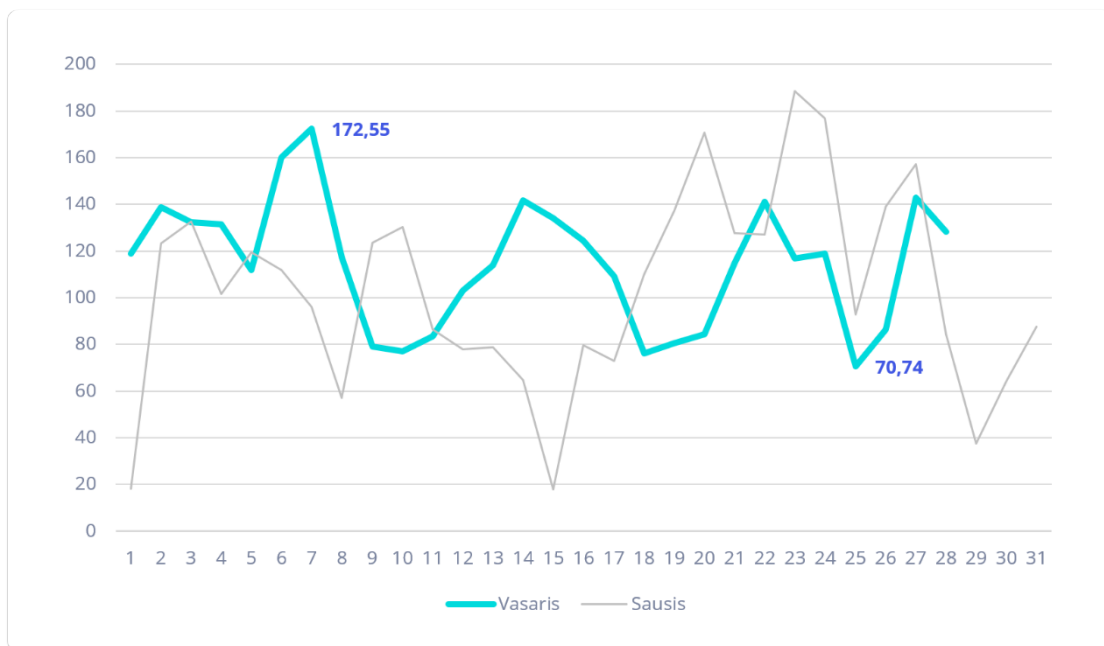
SAUSIS

103,06 Eur / MWh

Elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainai Lietuvos kainų zonoje tiekėjas **nedaro įtakos**. Kainos pokyčius lemia tokie veiksniai kaip: Europoje ir kitose pasaulio šalyse besiklostančios situacijos, susijusios su energetika, geopolitinė padėtis, permainingos oro sąlygos, elektrinių atjungimai dėl planuoto remonto ar nenumatytų gedimų, besikeičiančios apyvartinių taršos leidimų (ATL) kainos, klientų energijos vartojimo intensyvumas ir pan.

Vidutinė sausio mėnesio dienos „Nord Pool“ kaina Lietuvos kainų zonoje

Vasarį **aukščiausia** elektros energijos kaina buvo **172,55 Eur/MWh** (vasario 7 d.), o **žemiausia** – **70,74 Eur/MWh** (vasario 25 d.). Kas lėmė tokius kainų šuolius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Vasario mėnesį elektros energijos kainą formavę veiksniai:

Išaugusi elektros gamyba iš atsinaujinančių energijos išteklių (AEI)

Elektros energijos kainą reikšmingai sumažino išaugusi energijos iš AEI gamyba. Vien vėjo jėgainių gamyba vasarį siekė net 630 MW ir sugeneravo pusę suvartoto elektros energijos kiekio. Vasario pabaigoje dėl didelio kritulių kiekio suintensyvėjo elektros energijos gamyba hidroelektrinėse. Taigi, vasario 9–11 ir 17–21 d., kai energijos gamyba iš AEI buvo itin išaugusi, elektros energijos kainos nekilo aukščiau 80 Eur/MWh (vidutinė elektros energijos kaina vasarį buvo apie 114 Eur/MWh).

Pasiektas naujas Europos apyvartinių taršos leidimų (ATL) kainų rekordas

ATL kainos pradėjo ženkliai kilti sausio viduryje, kai jų reikšmė siekė 75 Eur/t. Paskutinįjį vasario mėnesio antradienį buvo pasiektas naujas Europos ATL kainų rekordas ir viršytas 100 Eur/t barjeras. Kainos kilimo

priežastis – prognozuojamas oro atšilimas ir numatomas vėjo jėginių gamybos sumažėjimas. Dėl šios priežasties išaugtų ATL paklausa ir, atitinkamai, ATL kaina.

Taip pat Europos parlamento aplinkos komitetas patvirtino Europos Sąjungos anglies rinkos pertvarką. Numatoma, jog Europos Sąjungoje ATL kiekiai bus sumažinti 62 proc., o ne 43 proc., kaip buvo planuota ankščiau.

Europos Sąjungoje AEI elektrinių gamyba pirmą kartą istorijoje aplenkė elektrinių, naudojančių gamtines dujas, gamybą

Energetikos analitinis centras „Ember“ pristatė tyrimą „European Electricity Review 2023“, pagal kurio duomenis praėjusiais metais Europos Sąjungoje vėjo ir saulės elektrinės sugeneravo net 22 proc. viso elektros kiekio. Pirmą kartą istorijoje energijos iš AEI gamyba aplenkė elektrinių, kuriose elektros energijai gaminti naudojamos gamtinės dujos, gamybą (20 proc.). Pralenkta buvo ir iškastinio kuro elektrinių gamyba (16 proc.). Tyrimo duomenimis, 2023 m. galime tikėtis, kad iškastiniu kuru varomų elektrinių gamyba sumažės apie 20 proc.

Iki 2025 m. pabaigos vėjo parkų galia Lietuvos perdavimo tinkle turėtų išaugti beveik tris kartus

Elektros energijos perdavimo sistemos operatorės „Litgrid“ skaičiavimu, įgyvendinus visus šiuo metu suplanuotus vėjo jėginių projektus, iki 2025 m. pabaigos šalies perdavimo tinkle vėjo parkų galia turėtų išaugti beveik tris kartus – nuo 803 MW iki maždaug 2 200 MW. Šiemet „Litgrid“ yra pasiruošusi prijungti keturis vėjo jėginių parkus, kurių leistina generuoti galia sieks 235 MW. Plačiau apie vėjo jėginių plėtrą skaitykite [čia](#).

Ateities tendencijos

Elektros energijos kainas prognozuoti itin sudėtinga, nes rinka labai įsitempusi ir volatili.

Itin šilta žiema, aktyvus elektros energijos taupymas ir papildomi suskystintų gamtinių dujų resursai leido visoje Europoje išvengti itin aukštų kainų šį žiemos sezoną. Artimiausiu metu didelių kainų šuolių nesitikima, tačiau, analitikų vertinimu, elektros energijos kainos žymiai sumažėti neturėtų. Dėl sparčiai plėtojamų AEI pajėgumų, Lietuvoje ilgalaikeje perspektyvoje turėtumėme matyti nuoseklų kainų mažėjimą. 2021 m. gruodį vidutinis mėnesio vėjo jėginių galios prieaugis buvo 443 MW, o 2022 m. gruodį – 803 MW, o saulės elektrinių galia kilo nuo 262 MW iki 570 MW.

SVARBU!

Primename, kad verslo įmonei, pasirinkus nepriklausomą tiekėją „Ignitis“, elektros energijos suvartojimo rodmenų deklaravimo būdas nesikeičia. Suvartotus elektros energijos kiekių rodmenis ir toliau deklaruokite ir / ar užsisakykite laikiną nevertojimą [ESO savitarneje](#).

DUJOS

Gamtinių dujų tiekimo Nyderlandų TTF front month indekso reikšmė ICE biržoje

21% ↓

nuo praėjusio mėn.

KOVAS

53,18

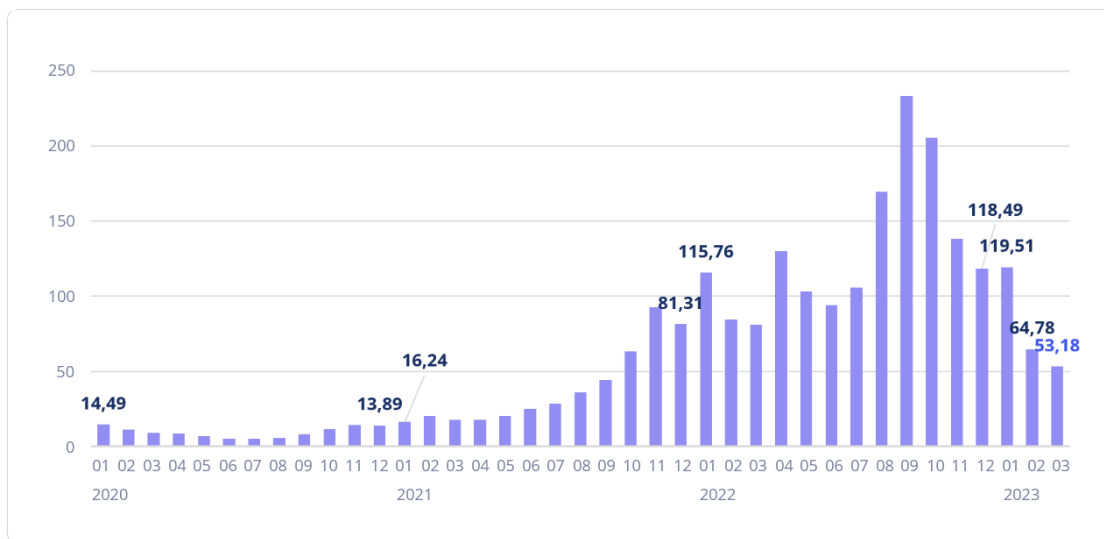
Eur / MWh

VASARIS

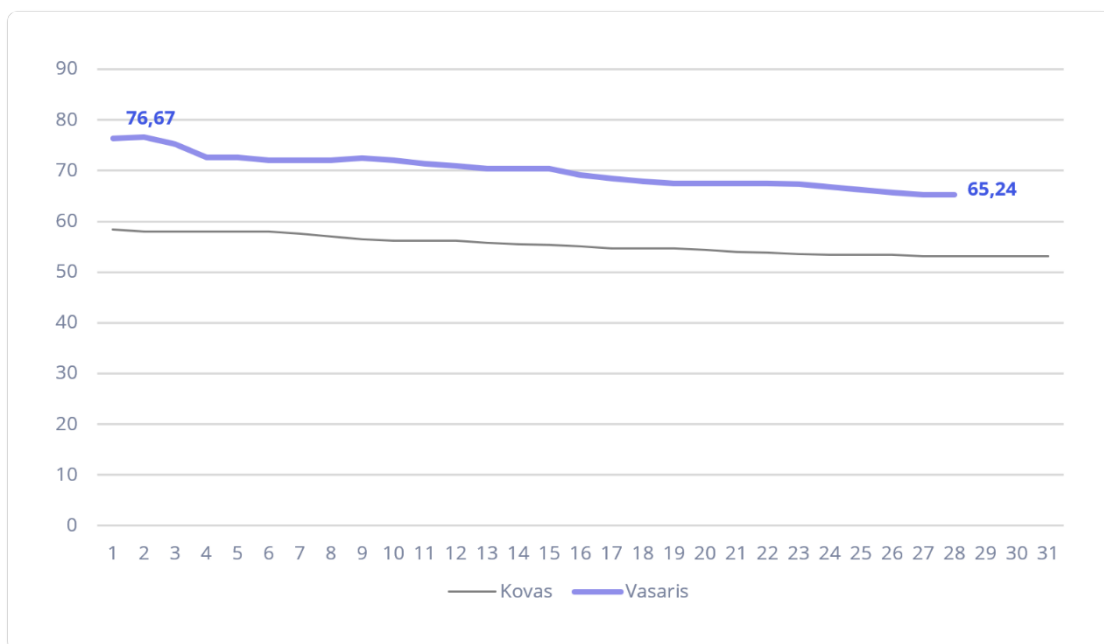
64,78

Eur / MWh

Dauguma „Ignitis“ verslo klientų gamtines dujas perka vadovaujantis gamtinių dujų biržų indeksu: Baltijos šalių BGSi ir Nyderlandų TTF kainomis, susietomis su didmenine rinka. Pastarojo indekso dinamika:

Kovo ir vasario mėnesių TTF indekso formavimasis (ICE biržos prekybos sesijos uždarymo reikšmės)

Vasarį **aukščiausia** gamtinių dujų kaina buvo **76,67 Eur/MWh** (vasario 2 d.), o **žemiausia** – **65,24 Eur/MWh** (vasario 28 d.). Kas lėmė kainų pokyčius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Vasarį gamtinių dujų kainą formavę veiksniai:

Rusiškų gamtinių dujų kiekis Europos Sąjungoje

Nepriklausomos energetikos rinkos tyrimų kompanijos ICIS duomenimis vasarį rusiškų dujų tiekimas sudarė 8 proc. viso į Europos

Sąjungą importuoto gamtinių dujų kiekio. Pernai sausį šis rodiklis siekė 30 proc.

Suskystintų gamtinių dujų (SGD) tiekimas

Didelę dalį rusiškų gamtinių dujų pakeitė išaugęs SGD tiekimas iš JAV ir kitų Atlanto SGD gamybos terminalų. Vasario mėnesį SGD dalis sudarė 45 proc. viso importuoto dujų kiekio į Europos Sąjungą (2022 m. – 32 proc.). Gamtinių dujų importas Europos Sąjungos vamzdiniais iš Norvegijos vasario mėnesį pakilo iki 32 proc. Tiekimas į Europos Sąjungą iš Azerbaidžano sudarė 4 proc., o iš šiaurės Afrikos – 11 proc.

Atnaujinta JAV SGD terminalo „Freeport“ veikla

Vasario mėnesio pradžioje veiklą atnaujino JAV „Freeport“ SGD terminalas. Dėl techninio gedimo terminalas neveikė nuo 2022 m. birželio mėnesio. Netrukus po šio įvykio Rusija sustiprino energetinį šantažą Europoje. „Freeport“ terminalo SGD eksportas sudaro penktadalį viso JAV SGD eksporto. „Ignitis“ su šia bendrove turėjo sutartinius santykius dar 2018 m.

Europos kaltinimai „Gazprom“

Vasarį keletas Europos bendrovių inicijavo arbitražo procesus prieš Rusijos „Gazprom“, kaltinant neįvykdžius sutartinių įsipareigojimų ir pristačius per mažus gamtinių dujų kiekius 2022 m. Kaltinimus pateikė Čekijos bendrovė ČEZ, Prancūzijos energetikos milžinė „Engie“, Vokietijos bendrovės RWE ir „Uniper“. Visos kompanijos sieks prisiteisti milijonus eurų siekiančias kompensacijas iš Rusijos „Gazprom“ už sutarčių nesilaikymą.

Biometano projektų vystymui Lietuvoje skirta daugiau nei 14 milijonų eurų

Augant biometano paklausai (ypač transporto sektoriuje), šios energetinės žaliavos gamybos pajėgumus pradėta sparčiai vystyti ir Lietuvoje. „Ignitis“ 2022 m. pirmieji Lietuvoje pradėjo importuoti biometaną ir lapkritį vietoj gamtinių dujų jį patiekė įmonei UAB „SG dujos“.

Lietuvoje planuojama pastatyti 5 biometano gamybos įrenginius. Jų suminiai pajėgumai turėtų sudaryti apie 27 MW, o per metus juose būtų galima pagaminti apie 200 GWh biometano. Šiuo metu įmonės laukia finansavimo patvirtinimo ir atsakymų į pateiktas paraiškas dėl valstybės kompensavimo dalies įsirengiant biometano dujų gamybos ir valymo įrenginius. Plačiau skaitykite [čia](#).

Ateities tendencijos

Dėl situacijos Ukrainoje ypatingai sudėtinga prognozuoti kainas, nes rinka labai įsitempusi ir nestabili.

SGD paklausa ir pasiūla ateityje

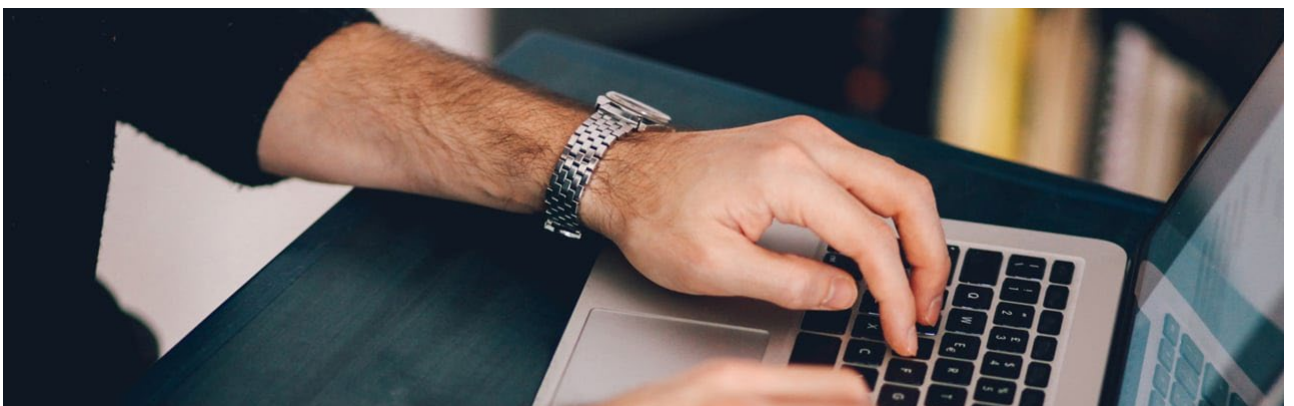
ICIS agentūros prognozėmis, šiemet SGD tiekimas pasaulyje augs 3 proc. iki 404 mln. tonų per metus, o SGD paklausa sieks 395 mln. tonų per metus. Tiek šiais, tiek ateinančiais 2024 m. pasaulinėje SGD rinkoje situacija išliks įtempta – SGD poreikis bus itin aukštas (ypač Europoje), tuo tarpu pasiūla didės neženkliai. Situacija turėtų kardinaliai pasikeisti nuo 2025–2026 m., kai pasiūlą ženkliai padidins nauji JAV SGD eksporto terminalai bei Kataro „North Field East“ ir „North Field South“ projektai. Šiems terminalams pradėjus veikti, Kataro SGD tiekimas padidės nuo 77 mln. t. iki 126 mln. t. per metus. JAV, Kataras ir Australija toliau liks didžiausiais SGD eksportuotojais.

Didžiausias SGD poreikis ir toliau išliks Europoje, juolab, kad planuojama atidaryti naujus SGD importo terminalus Vokietijoje, Nyderlanduose, Didžiojoje Britanijoje ir Suomijoje.

Gamtinių dujų kainų prognozė

Šiuo metu gamtinių dujų rinkoje nematyti reikšmingų veiksnių, galinčių išbalansuoti rinką. Tikėtina, gamtinių dujų kaina išliks panašiam lygmenyje ir kovo mėnesį.

SVARBU!

Primername, kad verslo klientai gamtinių dujų vartojimo rodmenis gali deklaruoti jiems patogiu metu nuo einamojo mėnesio 20 d. iki kito mėnesio pirmos darbo dienos 21 val. [„Ignitis“ savitarnos svetainėje](#) (pasirinkus skiltį „Rodmenų deklaravimas“).

Ar žinojote, kad...

ELEKTRA

- 2022 m. elektros energijos metinėje apžvalgoje „Litgrid“ teigia, jog AEI elektrinės pagamino rekordiškai daug elektros energijos – ji sudarė 60 proc. visos šalies gamybos. Savo ruožtu, elektros energijos suvartojimas per metus sumažėjo 5,4 proc. Plačiau skaitykite [čia](#).
- Primename, kad elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainos Lietuvos kainų zonoje **nurodomos viena valanda anksčiau**, nes atvaizduojamos CET laiku (centrinės Europos laiko juosta). Pavyzdžiui, kai biržoje nurodyta nuo 0 iki 1 val. energijos kaina yra 100,00 Eur/MWh, Lietuvoje objektui su įdiegta automatizuota apskaita ir pasirinkus lanksčios kainos planą, tokia kaina bus taikoma nuo 1 iki 2 val. laikotarpiu.
- Primename, kad **visus metus ESO skaitiklis elektros energijos suvartojimą apskaito žiemos laiku** (išskyrus naujai diegiamus išmaniuosius skaitiklius). Vadinasi, po to, kai kovo mėnesį laikas bus pasuktas valanda į priekį, klientų elektros energijos vartojimą ESO apskaitys ir klientams savitarroje duomenis atvaizduos viena valanda vėliau. „Ignitis“ vartojimo duomenis pateikia ir kainą apskaičiuoja esamu Lietuvos laiku (atitinkamai persukant laiką), tai atvaizduodama PVM sąskaitos faktūros detalizacijoje. **Pavyzdžiui**, kovo 30 d. klientas, turintis objektą su įdiegta automatizuota apskaita, nuo 18 iki 19 val. elektros energijos vartojimą sumažino iki 0 MWh, nes kovo 29 d. popietę „Nord Pool“ biržoje Lietuvos kainų zonoje pamatė itin aukštą elektros energijos valandos kainą – 500 Eur/MWh („Nord Pool“ biržoje ši kaina taikoma nuo 17 iki 18 val.). „Ignitis“ apskaičiuos kainą, įvertinus 0 MWh suvartojimą laikotarpiu nuo 18 iki 19 val., nepaisant to, kad ESO pateiks 0 MWh suvartojimą valandą vėliau. Ši elektros energijos kiekio skaičiavimo metodika bus taikoma **iki tol, kol ESO visiems Lietuvos verslo klientams įdiegs / pakeis naujus išmaniuosius skaitiklius**.
- „Nord Pool“ biržoje elektros energijos kainos ateinančiai parai pateikiamos apie 14 val.